

ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ

Власова О. Є. канд. екон. наук, доцент, Гетьманцева Н. А., магістр, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Досвід країн з розвиненими ринковими відносинами свідчить про те, що важливою складовою загального механізму управління господарською діяльністю підприємств є уміло сформована облікова політика.

Облікова політика підприємства є елементом системи нормативного регулювання бухгалтерського обліку й формується відповідно до чинних нормативних документів в області бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Весь хід історії доводить, що облікова політика організації є важливим засобом формування величини основних показників діяльності організації, так як обрана організацією облікова політика робить істотний вплив на величину показників собівартості продукції, прибутку, податків, показників фінансового стану організації. Адже облікові дані досить умовні і вміння ними маніпулювати може дозволити досягти поставлених цілей без додаткових витрат, тобто облікова політика може виступати як:

- інструмент управління витратами, фінансовими результатами, значенням статей звітності та фін. станом;
- інструмент управління величиною нарахованих податків;
- дієвий інструмент практичного вирішення протиріч нормативних актів з бухгалтерського обліку;
- інструмент уніфікації облікових процедур і зниження їх трудомісткості;
- інструмент реалізації принципів МСФЗ;
- інструмент оптимізації господарської діяльності;
- інструмент підвищення ефективності діючої системи управління;
- інструмент відстоювання інтересів підприємства в суді.

Наказ (положення) про облікову політику – це основний документ, який визначає способи ведення бухгалтерського обліку, що використовуються при відображенні господарських операцій (первинне спостереження, вартісне вимірювання, поточне групування і підсумкове узагальнення фактів господарської діяльності).

Облікова політика підприємства, визначена у відповідному наказі, дає змогу користувачам інформації:

- визначити порядок і способи одержання звітних даних;
- проаналізувати дані звітності в динаміці;
- вчасно одержувати дані про істотні зміни в діяльності підприємства.

За допомогою раціонально складеної облікової політики можливим стає ефективно управління обліковими процедурами, що націлені на досягнення певного результату. В залежності від стратегії підприємства, умов його

функціонування необхідним є вибір методик які найбільш відповідають визначеним вимогам до діяльності підприємства.

Найпоширенішими, з точки зору формування облікової політики підприємства, є два типи стратегії підприємства:

- управління з метою максимізації прибутку;
- вартісно-орієнтоване управління.

Для підприємств зі стратегією «максимізації прибутку» у розпорядчому документі про облікову політику варто передбачити елементи облікової політики, що забезпечують «зменшення» витрат підприємства: максимально можливий строк корисного використання нематеріальних активів; максимально можливу величину ліквідаційної вартості; прямолінійний метод нарахування амортизації.

Вартісно-орієнтоване управління, спрямоване на «зростання» витрат підприємства, тому у розпорядчому документі про облікову політику варто зазначати найкоротший строк корисного використання; обрати один із «прискорених» методів нарахування амортизації; визначити мінімальну величину ліквідаційної вартості нематеріальних активів [1, с.119]. Результатом застосування вартісно-орієнтованого управління є зниження прибутку або, навіть, «збитковість» підприємства.

Облікова політика підприємства суттєвим чином впливає й на зміст обліково-аналітичної інформації, яка використовується для прийняття різних видів управлінських рішень. Вона спричиняє суттєвий вплив на показники фінансового стану та на показники собівартості, фінансових результатів, суми податків, є важливим засобом податкового планування та цінової політики.

Одним із найважливіших питань, що висвітлюються в обліковій політиці та впливають на якість обліково-аналітичної інформації та підпорядковується обраній стратегії управління є встановлення критерію суттєвості облікової інформації.

Суттєвість – характеристика облікової інформації, які визначає її спроможність впливати на рішення користувачів фінансової звітності. Поріг суттєвості – абсолютна або відносна величина, яка є кількісною ознакою суттєвості облікової інформації. Ознаками суттєвості облікової інформації є її кількісні та якісні характеристики, важливі для користувачів такої інформації.

Об'єктами застосування суттєвості є: діяльність підприємства в цілому; окремі господарські операції та об'єкти обліку; статті фінансової звітності.

Рекомендації щодо визначення суттєвості передбачено в п. 2.20 Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства [2]. Так, згідно з цією нормою суттєвою є інформація, відсутність якої може вплинути на рішення користувачів фінансової звітності. Кількісні критерії та якісні ознаки суттєвості інформації про господарські операції, події та статті фінансової звітності визначаються керівництвом підприємства, якщо такі критерії не встановлено ПБО, іншими нормативно-правовими актами виходячи з потреб користувачів такої інформації.

Кількісні критерії суттєвості інформації про господарські операції та події встановлюються відповідно до обраної бази. Кількісний критерій доцільно

визначити у діапазоні до 2 %, якщо базою обрано чистий прибуток (збиток) підприємства, або до 0,2 %, якщо базою обрано суму доходів та витрат. Конкретний розмір кількісного критерію встановлюється керівництвом підприємства (наказом керівника).

Якщо за базу для визначення кількісного критерію у розглянутому прикладі підприємство обрало чистий прибуток, відповідно, кількісний критерій — 2 % бази (чистого прибутку). Чистий прибуток наступного року планується в розмірі 200 тис. грн. Таким чином, кількісний критерій — 4 тис. грн (200 тис. грн × 2 %).

Застосування критеріїв суттєвості до підприємства загалом передбачає можливість використання спрощеної системи бухгалтерського обліку та звітності, якщо обсяги діяльності нижчі законодавчо встановленого порогу суттєвості, а також встановлення необхідності відображення певних статей окремо, або у комплексно, що значно змінює ступінь акцентування уваги користувачів облікових даних на певних видах діяльності або активах (пасивах).

Таким чином від стану облікової політики підприємства залежить рівень організації бухгалтерського обліку, якість і правдивість обліку, забезпечення внутрішніх та зовнішніх користувачів достовірною та своєчасною інформацією та, загалом, механізм управління діяльністю конкретного суб'єкта господарювання. При чому одним з таких визначальних моментів в формуванні облікової політики підприємства є суттєвість облікової інформації, яка визначає спроможність її впливу на рішення користувачів фінансової звітності.

Список використаних джерел:

1. Бірюк О. Г. Підходи до облікової політики щодо відображення інформації про нематеріальні активи / О. Г. Бірюк // Проблеми економіки. – 2014. № 3. – С. 202–207. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pecon_2014_3_27

2. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства, затверджені наказом Міністерства фінансів України від 27.06.2013 № 635 – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/rada/show/ru/v0635201-13>

НЕОБХІДНІСТЬ ПОСИЛЕННЯ ПОДАТКОВОГО КОНТРОЛЮ ПРИ ОПОДАТКУВАННІ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ В УКРАЇНІ

Власюк Н. І., канд. екон. наук, Томчук І. І., студент, Львівський торговельно-економічний університет

Вітчизняна система оподаткування доходів фізичних осіб є фінансовим інструментом, який забезпечує найбільшу частку податкових надходжень до місцевих бюджетів адміністративно-територіальних утворень.

У сучасних умовах розбудови суспільства важливого значення набуває науковий підхід до ефективної побудови системи оподаткування доходів фізичних осіб з метою досягнення збалансованості інтересів учасників податкових відносин.